

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA

Ügyszám: [REDACTED]

Dr. Czine Ágnes
elnökhelyettes asszony részére

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: ☒ 02407-0 / 2026		
Érkezett: 2026 SZEPT 16.		
Erkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ @	☐ EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: -	Kezelőiroda: 1

Alkotmánybíróság

Budapest
Donáti utca 35-45.
1015

E-mail: tajekoztatas@mkab.hu

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: *Ajbt.*) 1 § (3) bekezdésében és 34. §-ában biztosított jogkörömnél fogva

indítványozom,

hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: *Abtv.*) 38. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság értelmezze az Alaptörvény XIII. (1) bekezdését az alábbi – az indítványomban részletesen megindokolt – konkrét alkotmányjogi problémával összefüggésben.

1. A mindenki számára biztosított, készpénzzel történő fizetés joga a személyek számára olyan alkotmányosan védett jogosultságot jelent-e, amely alapján pénzfizetési kötelezettségük teljesítése során – ha a jogviszony és annak teljesítési módja a készpénzes teljesítést objektíve nem zárja ki – a készpénzzel történő fizetést választhatják?

2. A mindenki számára biztosított, készpénzzel történő fizetés joga az állam oldalán objektív intézményvédelmi kötelezettséget keletkeztet-e a készpénzzel történő fizetéshez való jog tényleges és érdemi biztosítására.

I n d o k o l á s

I. Indítványozói jogosultság, az Alkotmánybíróság hatásköre

Az *Abtv.* 38. §-a szerint az Alkotmánybíróság rendelkezik hatáskörrel az Alaptörvény értelmezésére. Az *Abtv.* 38. § (1) bekezdése értelmében – mások mellett – az alapvető jogok biztosa indítványára az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezését konkrét alkotmányjogi

problémával összefüggésben értelmezi, ha az értelmezés közvetlenül levezethető az Alaptörvényből. Az Abtv. hivatkozott rendelkezése megalapozza az alapvető jogok biztosának indítványozói jogosultságát.

Az alapvető jogok biztos eljárásai során maga is jogosult értelmezni az Alaptörvény rendelkezéseit, erre azonban a hatóságok működésére, illetve mulasztására visszavezethető visszásság feltárása érdekében, illetve egy adott jogszabály alapjogi szempontú vizsgálatakor van lehetősége. Az ombudsmani értelmezés a jogalkotóra, illetve a jogalkalmazó szervekre nézve nem kötelező hatályú, az Alaptörvény rendelkezéseinek önmagukban való, autentikus, mindenki számára kötelező (*erga omnes* hatályú) értelmezése az Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik.

Az Alaptörvény Alkotmánybíróság általi kötelező értelmezésére kizárólag akkor kerülhet sor, ha az indítvány nem általánosságban, hanem valamely konkrét alkotmányjogi probléma aspektusából kezdeményezi az értelmezést, és az értelmezés közvetlenül levezethető az Alaptörvényből. Ennek megfelelően nincs lehetőség az Alaptörvény rendelkezéseinek teljes mértékben elvont, hipotetikus értelmezését indítványozni.

II. Az indítvány benyújtásának előzményei

Több beadvány érkezett hozzám azzal kapcsolatban, hogy az élet számos területén, a legkülönbözőbb jogviszonyokban visszaszorul a készpénzzel való fizetés lehetősége:

- egyre több automatizált üzletben kizárólag elektronikus fizetési mód áll rendelkezésre;
- a kulturális, gasztronómiai, sport- és szabadidős rendezvényeken egyre gyakoribb a készpénzes fizetés lehetőségének teljes kizárása;
- egyes helyi önkormányzatok a parkolási díjak megfizetésére szolgáló, készpénz elfogadására alkalmas jegykiadó automaták megszüntetésével kizárólag elektronikus fizetési lehetőséget biztosítanak.

Megfigyelhető az a tendencia is, hogy a készpénzzel történő fizetést már nem kizárólag a bankkártyás fizetés váltja fel, hanem egyre szélesebb körben jelennek meg egyéb elektronikus vagy digitális fizetési megoldások, így különösen a mobiltelefon, az okosóra, az okoskarkötő, az okosgyűrű és más, fizetésre alkalmas technikai eszközök alkalmazása.

A digitális és automatizált fizetési megoldások terjedésével párhuzamosan a jellemzően hosszabb időt igénylő készpénzes fizetés gyakorlati alkalmazása egyes élethelyzetekben háttérbe szorul. *A hozzám érkezett beadványok azt mutatják, hogy az Alaptörvényben biztosított készpénzzel történő fizetéshez való jog tartalma nem egyértelmű, nem tisztázott, hogy e jog a mindennapi életviszonyokban milyen konkrét jogosultságokat keletkeztet, illetve milyen esetekben és milyen feltételek mellett érvényesíthető.*

Az Alkotmánybíróság kötelező erővel bíró alkotmányértelmezése iránymutatásul szolgálhat az e tárgyban, különböző jogviszonyokkal és jogügyletekkel összefüggésben hozzám érkező beadványok vizsgálata során is.

Minderre tekintettel az Alaptörvény értelmezésére irányuló indítványomat nem egy konkrét egyedi üggyhöz kapcsolódóan, hanem hivatalból eljárva, a gyakorlatban számos, egymástól

eltérő jogviszonyban és jogügyletben felmerülő, azonos alkotmányjogi kérdést felvető konkrét probléma tisztázása érdekében nyújtom be.

III. Az Alaptörvény értelmezni kért rendelkezése

Az Alaptörvény 2025. április 15-én módosult XIII. cikk (1) bekezdése szerint: *„Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez, valamint a készpénzzel történő fizetéshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”*

Az Alaptörvénynek a készpénzzel való fizetés jogát biztosító tizenötödik módosítása – amint azt a hozzá fűzött indokolás rögzíti – a világban tapasztalható társadalmi, gazdasági és politikai folyamatokra adott válaszként született.

Az alaptörvénymódosítás indokolása szerint: *„A módosítás célja, hogy a készpénzzel történő fizetés joga az alapvető jogok között jelenjen meg, a legmagasabb szabályozási szinten ellensúlyozva a fizetési eszközök fokozódó áttérődését az elektronikus, digitális eszközökre. A módosítás illeszkedik azon nemzetközi törekvések közé (így például hasonló alkotmánymódosításra került sor Szlovákiában is), amelyek különféle megfontolások alapján fontosnak tartják a bankjegy, illetve pénzérme formában megjelenő hivatalos fizetőeszközök fennmaradását az elektronikus fizetési eszközök egyre gyorsabb térnyerése mellett is. Mindezekre figyelemmel indokolt a készpénzzel történő fizetéshez való jogot a tulajdonhoz való jog mellett, azzal párhuzamosan elhelyezni.”*

E kérdés kapcsán szükséges hivatkozni a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) álláspontjára is, miután ez az intézmény felelős a készpénzes fizetésekbe vetett bizalom fenntartásáért, a címletkínálat optimális megválasztásáért, a készpénz-tartalékolásért, a gazdaság megfelelő minőségű bankjegyekkel és érmékkel való ellátásáért és a piaci készpénzforgalom szabályozásáért.

Az MNB a „Készpénzfizetés jogszabályi környezete” című tájékoztatójában kifejtette, hogy: *„Magyarország Alaptörvényének XIII. cikk (1) bekezdése a készpénzzel történő fizetést alapvető jogként határozza meg. A készpénzzel történő fizetéshez elengedhetetlen a készpénzhez való hozzáférés biztosítása (...) a fizetési számláról történő készpénzkifizetést lehetővé tevő szolgáltatás biztosítása érdekében a bankfiók fizetési számláról történő készpénzkifizetési szolgáltatása nem szüntethető meg.”¹*

III. Az Alaptörvény értelmezés szükségességének indokolása

Az MNB adatai szerint az elmúlt években tovább emelkedett az elektronikus fizetési megoldások használata Magyarországon. Az elektronikus fizetések aránya a teljes pénzforgalomban 2023-ban 38 százalék volt, ami 2024-re 42 százalékra emelkedett. Bővült a mobiltelefonos fizetési szolgáltatások használata, és folytatódott az MNB által kezdeményezett és a GIRO-val, valamint a pénzforgalmi szolgáltatókkal együttműködésben kialakított azonnali átutaláson alapuló elektronikus fizetési megoldások (az ún. qvik szolgáltatások) rendszerének

¹ <https://www.mnb.hu/bankjegy-es-erme/keszpenzfizetes-jogszabalyi-kornyezete/bankjegy-es-ermerendelet-rendelkezesei>

fejlődése, amely új lehetőségeket kínál a kereskedők és a számlakibocsátók számára a gyorsabb és költséghatékonyabb digitális fizetések elfogadására.²

A technológiai fejlődés és az elektronikus fizetési módok elterjedése önmagában nem vet fel alkotmányossági aggályt, amennyiben azok alkalmazása, vagyis a készpénzhasználat kiváltása a szolgáltatás igénybevevőjének önkéntes döntésén alapul. A konkrét alkotmányjogi probléma abból fakad, hogy az Alaptörvény tizenötödik módosítása a készpénzzel történő fizetéshez való jogot alapvető jogként ismeri el, miközben e jog alkotmányos tartalma, személyi és tárgyi hatálya, valamint az államot terhelő kötelezettségek terjedelme jelenleg nem tisztázott.

E kérdés jelentőségét az adja, hogy az elektronikus fizetési módok fokozódó elterjedése mellett *a készpénzzel történő fizetés lehetőségének korlátozása vagy egyes jogügyletekben való teljes kizárása immár nem pusztán hipotetikus felvetés, hanem a mindennapi élet számos területén ténylegesen felmerülő alkotmányjogi probléma.* Erre tekintettel szükséges, hogy az Alkotmánybíróság meghatározza a készpénzzel történő fizetéshez való, alapvető jogként biztosított jog alkotmányos tartalmát és érvényesülésének kereteit.

Az Alaptörvény szövegéből az következik, hogy a készpénzzel történő fizetéshez való jog alapvető jogként részesül alkotmányos védelemben. Az Alaptörvény meghatározza e jog jogosulti oldalát azáltal, hogy azt „mindenkinek” biztosítja. A készpénzzel történő fizetés ugyanakkor fogalmilag olyan kétoldalú fizetési helyzetet feltételez, amelyben a jogosult mellett szükségképpen megjelenik a másik fél magatartásának alkotmányos értékelése is. Alkotmánybírósági értelmezést igényel ezért annak meghatározása, hogy ezen alapjogból milyen kötelezettségek vezethetők le, e kötelezettségek kit terhelnek, valamint azok milyen alkotmányos keretek között érvényesülnek.

A készpénzzel történő fizetés ugyanakkor nem tekinthető korlátozhatatlan alapjognak, mivel létezhetnek olyan élethelyzetek és jogviszonyok – különösen egyes online jogügyletek –, amelyekben a jogviszony természete és a teljesítés technikai feltételei objektíve kizárják a készpénz alkalmazását.

A magyar alkotmányjogi dogmatika szempontjából e körben nagy jelentősége van annak, hogy az esetleges – akár általános, akár egyedi – korlátozó intézkedések esetében milyen alapjogi teszt, illetve mérce alkalmazandó ezen intézkedések Alaptörvénynek való megfelelőségének vizsgálata során. Értelemszerűen felmerül e körben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti általános mérce alkalmazása. Ugyanakkor a készpénzhasználatához való jog biztosítására irányuló rendelkezésnek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében történt elhelyezéséből, valamint a tulajdonhoz való jog tekintetében kialakított alkotmánybírósági gyakorlat figyelembevételével az is következhet, hogy *rendszerintani értelmezés* alapján a készpénzhasználatához való jog *közérdekből történő korlátozása* is elfogadható lehet, az ahhoz szükséges és azzal arányos módon, illetve mértékben.

Az Alkotmánybíróság értelmezése tisztázhatja továbbá azt a kérdést is, hogy a készpénzzel történő fizetéshez való jogból az állam oldalán levezethető-e objektív intézményvédelmi kötelezettség, és ha igen, milyen alkotmányos keretek között, illetve milyen mértékben köteles az állam e jog tényleges és érdemi érvényesülését biztosítani. E kérdés egyik kiemelt aspektusa

² <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2025-evi-sajtokozlomenyek/egyre-tobben-hasznaljak-az-elektronikus-fizetesi-megoldasokat>

az az eset, amikor a készpénzzel történő fizetés lehetőségének korlátozása vagy visszaszorulása nem közvetlenül állami intézkedésből, hanem magánszereplők gyakorlatából vagy technológiai változásokból ered. Speciális kérdést vethet fel a magánjogi jogviszonyban részt vevő állami, önkormányzati szervek, szervezetek általi magánjogi jellegű intézkedések esetköre a készpénzzel történő fizetéssel összefüggésben.

Az Alkotmánybíróság erga omnes hatályú értelmezése azért szükséges, mert ennek hiányában nem válaszolható meg egyértelműen az a konkrét alkotmányjogi probléma, hogy a készpénzzel történő fizetéshez való jog milyen tartalommal és milyen feltételek mellett érvényesül, továbbá, hogy e jog korlátozásának milyen alkotmányos mércének kell megfelelnie ahhoz, hogy az ne vezessen az alapjog lényeges tartalmának sérelméhez vagy annak gyakorlati kiüresítéséhez.

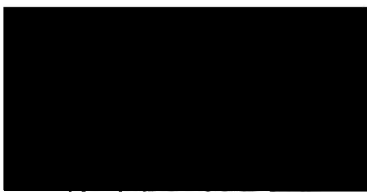
V. Összegzés

Az Alaptörvény a készpénzzel történő fizetéshez való jogot az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében, a tulajdonhoz és az örökléshez való jog mellett alapvető jogként nevesíti.

Az indítványomban feltett kérdések alkotmányjogi jelentőségét különösen az adja, hogy bár az Alaptörvény a készpénzzel történő fizetéshez való jogot mindenki számára biztosítja, annak gyakorlása szükségképpen más személyek, illetve szervezetek magatartásával összefüggésben valósul meg. Szükséges ezért annak az Alkotmánybíróság általi meghatározása is, hogy e jog érvényesülése milyen kötelezettségeket keletkeztet, és azok milyen személyi körre terjednek ki, és az állam oldalán objektív intézményvédelmi kötelezettséget keletkeztet-e a készpénzzel történő fizetéshez való jog tényleges és érdemi biztosítására.

Az indítványomban feltett kérdésekre – a felvázolt konkrét alkotmányjogi problémát illetően – közvetlenül az Alaptörvény Alkotmánybíróság általi értelmezésével adható válasz, ezért kérem a petítrum szerinti eljárás lefolytatását és az indítvány érdemi elbírálását.

Budapest, 2026. szeptember 15.

Dr. Juhász Imre
